

The Journal of Academic Social Science Studies

International Journal of Social Science

Volume 5 Issue 7, p. 177-194, December 2012

AŞKIN İKİ YÜZÜ: EMMA VE ASYA ÖRNEKLERİ

TWO ASPECTS OF THE LOVE: THE TYPECASTING OF EMMA AND ASYA

Doç. Dr. Fuat BOYACIOĞLU

Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Kemal ÇELİK

Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fransız Dili ve Edebiyatı, Yüksek Lisans Öğrencisi

Abstract

The love has been one of the most important themes of the world literature throughout the history. In each period, all literary movements expressed their principles through the love. The works written in the primitive periods of the history are related to the love. In *Gilgamesh Epopee* known as one of the most ancient works in the history, it was the love which had the hero Gilgamesh rebelled (Duralı 2007). In *Iliad* which is one of the historical works, Homer relates that the Trojan War occurred due to the love (Homeros 2012). In all the middle age literatures, the adventures of the chevaliers are related to the love. In the following periods, the place that the love occupies in the literature continues exactly in the same way as the preceding periods. The love in the romantic works came out on the apex in the history. For the romantic writers, the indispensable element of their life has been the love and it was the love that gives the form to the life.

The independent anarchist sentimentality of Jean Jacques Rousseau (Göker 1982, 26), the theatres related to the love of Shakespeare (Toker 1987, 51-76), the desperation of the young Werther of Goethe (Goethe 2009), the lines filled with passion and melancholic expressions of Alfred de Musset, Gerard de Nerval, Alphonse de Lamartine and other romantic poets (Berk 2001, 111-90), the self-interested philosophy of Stendhal knitted with romantism and love, the religious conception considerably romantic of Chateaubriand, the works related to the praise to the willpower of imagination of Victor Hugo, the musical works of Mozart, Haydn, and Beethoven shaking and confusing the spirit, all these writers gave form to the time where they were living. This fictive world based on the love and

sentimentality that the romantic writers presented to their readers caused a lot of irreparable problems in the human spirit. The sentimental love exhibited by the romantics in XIXth century has been transformed in *illness of the century (mal du siècle)*. A lot of melancholic people became types inclinable to the suicide. The fictive and imaginative world stands against the real world.

The people having a spirit a little sentimental took the portion from the period where they were living and get stuck between the fictive and imaginative world created by the romantics and the real world where they were living. In this just time Gustave Flaubert comes to the help of people suffocating from this melancholic atmosphere fictively created by the romantics. The novel of Flaubert *Madame Bovary* (Flaubert 2001) judged and condemned the romanticism and sends it to the scaffold and labelled the poster written as “this didn’t make anybody happy” on its neck. *Madame Bovary* is the first work to be studied in this article. The second work is *Selvi Boylum Al Yazmalım/ The Girl with the Red Scarf* (Aytmatov 2000). The film adapted by Atıf Yılmaz (Yılmaz 1977) from the work of Cengiz Aytmatov changed the axis of the Turkish Cinema and put an end to the Romantic Movement.

In this article, we are going to treat comparatively these two characters by taking the points above mentioned into consideration.

Key Words: Flaubert, Aytmatov, Romantic Roman, Romanticism and Realism.

Öz

Aşk, tarih boyunca dünya edebiyatının en önemli temalarından biri olmuştur. Tarihin bütün dönemlerinde bütün edebi akımlar, kendi ilkelerini aşk üzerinden ifade etmişlerdir. Tarihin ilk dönemlerinde yazılan eserler dahi hep aşk üzerinedir. Bilinen en eski eser olan Gılgamış destanında destan kahramanı Gılgamış (Duralı 2007) isyan ettiren aşktır. Yine günümüze ulaşan en eski eserlerden Homeros’un *Ilyada*’sında (Homeros 2012), Truva savaşının aşk yüzünden çıktığı anlatılır. Bütün orta çağ edebiyatında, şövalyelerin maceraları hep aşk üzerinedir. Daha sonraki dönemlerde de aşkın edebiyatta tuttuğu büyük yer aynen devam etmiştir. Romantik yazarlarda aşk, tarihinin zirvesine yükselmiştir. Nitekim onlar için hayatın vazgeçilmez aşktır ve hayata şekil veren de odur.

Rousseau’nun kendi başına buyruk anarşist duygusallığı, (Göker 1982, 26), Shakespeare’nin aşk temalı tiyatroları (Toker 1987, 51–76), Goethe’nin Genç Werther’inin (Goethe 2009) çaresizliği, Musset’in, Nerval’in, Lamartine’nin ve diğer romantik şairlerin tutku dolu dizeleri (Berk 2001, 111–90) Stendhal’in romantizm ve aşkla örülü çıkarıcı felsefesi, Chateaubriand’ın oldukça romantik din algısı, Hugo’nun iradenin hayali gücüne övgü mahiyetindeki eserleri, Mozart, Haydn, Beethoven gibi romantik müzisyenlerin ruhu çalkalayarak allak bullak eden müzikal yapıtları yaşadıkları döneme şekil vermiştir. Romantiklerin aşka dayalı olarak okurlarına sundukları bu kurgusal dünya, pek çok sıkıntılara neden olur. XIX. Yüzyılda aşk, asrın hastalığına (mal du siècle) dönüşür. Pek çok melankolik, intihara meyilli tip ortaya çıkar. Hayal dünyası gelip gerçeğin karşısına dikilir.

Biraz hassas ruha sahip olan insanlar, yaşadıkları dönemden nasiplerini alarak bu iki dünya arasına sıkışır kalır. İşte o sıralar insanların imdadına Flaubert yetişir. Flaubert’in *Madame Bovary* (Flaubert 2001) eseri romantizmi yargılar ve mahkûm eder. Onu darağacına gönderir, boynuna da ‘kimseyi mutlu edememiştir’ yaftasını asar. İşte bu makale de incelenen birinci eser budur. İkinci eser ise Cengiz Aytmatov’un *Selvi Boylum Al Yazmalım* (Aytmatov 2000) adlı eseridir. Her ne kadar iki eserde aynı toplumsal yapı olmasa da, Aytmatov’un eserinden Atıf Yılmaz tarafından uyarlanan film (Yılmaz 1977) Türk sinemasının yönünü değiştirmiş, Türk sinemasındaki romantik akıma son vermiştir.

Biz bu makalede bu gerçekleri göz önünde bulundurarak iki karakterin ve dünyalarının karşılaştırmalı analizini yaptık.

Anahtar sözcükler: Flaubert, Aytmatov, Romantik Roman, Romantizm ve Realizm.

Batı ve doğu edebiyatına ait olan, daha sonra sinemaya da uyarlanan *Madame Bovary* ve *Selvi Boylum Al Yazmalım* romanlarını seçmemiz biraz tuhaf görülebilir. Fakat eserlerin ana temalarına hâkim olanlar ya da eserleri dikkatle inceleyenler, bu iki romanı karşılaştırmalı çalışmasını yapmanın doğal olarak yapılabileceğini görecektir. İki eser de kendi toplumlarında oldukça etki uyandırmıştır. İki eserin de ana konusu aşk ve sevgidir. İki eser de iki farklı kahramanın yaşadığı iki farklı aşk olgusu vardır. Makalenin esas amacı bu iki farklı aşk ve mutluluk anlayışını karşılaştırmak ve bu anlayışlar üzerinden eserleri yaratan toplumların bu konudaki tutum ve davranışlarını ortaya koyabilmektir.

Eserleri sadece filmlerin senaryoları olan kitaplar üzerinden değil aynı zamanda beyaz perdeye yansımış filmler üzerinden de değerlendirdik. İki film de söz konusu olan kitapların uyarlamasıdır. Birisi, Gustave Flaubert'in 1857 yılında basılan *Madame Bovary* romanından, diğer film ise Cengiz Aytmatov'un 1970 yılında basılan *Al yazmalım, Selvi boylum* öyküsünden uyarlanmıştır. Artık her şeyin görselliği ölçüsünde değer kazandığı çağımızda, biz de eserleri sadece basılı halleri üzerinden değil de, aynı zamanda filmler üzerinden de değerlendirmeyi yararlı bulduk. Bu konuda, kitapların sinemaya aktarılırken orijinallerine sadık kalınarak aktarılması ve aynı duygu ve düşünceleri yansıtması bizim için cesaret verici oldu. Ayrıca vurgulamak istediğimiz ana fikirler, filmlerle birlikte daha etkili ve daha somut olacağı kanaatine varıldı. Nitekim filmler, romanların vermek istedikleri düşünceleri daha keskin, daha belirgin, daha somut hale sokmuşlardır. Bu nedenlerden dolayı, sadece romanlara bağlı kalmayarak, aynı zamanda film uyarlamaları üzerinden de makalemizi yazmaya çalıştık. Bütün bunlarla birlikte, yeri geldiğinde romanlara, yazarlara ve dönemin toplumsal koşullarına değinmekten kaçınmadık. Böylece daha kapsamlı ve daha net bir ifadeyle fikirlerimizi açıklamayı amaç edindik.

***Madame Bovary* ile *Selvi Boylum Al Yazmalım* filmlerinin ortaya çıkış hikâyeleri**

Gustave Flaubert'in *Madame Bovary* romanının basım tarihi 1857'dir. Romantizmin ölümünü haber veren bu roman, döneminde büyük tartışmalara yol açmış ve bu tartışmalar uzun süre devam etmiştir. Roman, romantizme yöneltilmiş en ciddi eleştiri olması yanında, romantizmi de en iyi anlatan eserdir. Flaubert, romantizmi romantik bir karakter ile yıkmıştır. İroni yoluyla romantizmi eleştirmiştir. İroni yoluyla söylemek istediği bir şeyin tersini söyleyerek, romaneski gülünç hale getirmiştir. Böylece Flaubert, geleneksel romanın romanesk öğelerini benimsemek ve onaylamak için değil aksine onları ironik olarak eleştirmek için kullanmıştır. Önce romanesk kahramanlar yaratmış, sonra onları fiziksel ve psikolojik olarak geliştirmiş, daha sonra gülünç hale sokarak onların ironisini yapmıştır. Bunu yapmaktaki amacı, okuyucunun romancının düş dünyasında yarattığı kahramanları gerçekmiş gibi algılamasına ve onlara öykünmesine engel olmaktır (Boyacıoğlu, 67-68). Aslında bütün yaptığı romantizmi bütün yönleriyle gözler önüne sermektir. Romanesk bir karakter olan *Madame Bovary*, romantizmi bütün yönleriyle yaşamaktadır. Ayrıca, romantizm daha ziyade bir burjuva alışkanlığı olması bakımından, romantizmin kusurları ve günahları ortaya serilince burjuvazi de bundan kendine düşen payı almıştır, (Arman 2002, 203-204).

Madame Bovary'nin pek çok film uyarlaması vardır. Bizim makalemizde zaman zaman faydalandığımız film ise, Claude Chabrol yönetmenliğinde 1991 yılında yapılan uyarlamadır. Film de *Madame Bovary*'i Isabelle Hubert, *Charles Bovary*'yi Jean-François Balmer, *Rodolphe Boulanger*'i Christophe Malavoy, *Leon Dupuis*'yi Lucas Belvaux oynamaktadır. Film, romanın savunduğu düşünceleri ve duyguları yansıtma konusunda oldukça başarılı olmuştur.

Kırgız Türklerinden olan Cengiz Aytmatov, *Selvi Boylum Al Yazmalım* kitabı Madame Bovary'den yüzyıl sonra 1970'de kaleme almıştır. Aytmatov, diğer pek çok kitabında yaptığı gibi bu eserinde de aşkın iyiliğe doğru dönüştürücü gücünü işlemiştir (Korkmaz 2008, 1-8). Bu roman, her ne kadar Madame Bovary'den tamamen farklı bir kültür ve toplumda ortaya çıkmış olsa da, esas itibarıyla ana fikirleri örtüşür. Madame Bovary romanı, nasıl edebiyatta romantizmin ölümünün habercisiyse, *Selvi Boylum Al Yazmalım* filmi de aynı şekilde Türk sinemasındaki romantik akımının sonu geldiğinin habercisidir. Roman, 1970 yılında Atıf Yılmaz tarafından sinemaya uyarlanmıştır. Film isimleri Türkiye Türkçesine uyarlandığından, biz filmdeki isimleri kullanarak değerlendirmelerde bulunacağız. Film de Asya'yı (Aysel) Türkan Şoray, İlyas'ı Kadir İnanır, Çeşid'i (Baytemir) Ahmet Mekin oynamıştır. *Madame Bovary* örneğinde olduğu gibi, bu filmin de uyarlaması oldukça başarılıdır. Ayrıca bu kitabın yazarı olan Cengiz Aytmatov'un kendisi de hem bir senaryo yazarı hem de uzun yıllar Sinemacılar Birliği başkanlığı yapmış sinemanın önemini çok iyi bilen, onun edebiyata katkısını gören, iki sanat türü arasındaki iletişimi kavrayan ve dolayısıyla da kitaplarının filme uyarlanmasını destekleyen biridir (Çetin 1994). Bu filmi de izlemiş, oldukça beğenmiş ve film yapımcılarına teşekkür etmiştir. Biz de bundan da cesaret alarak, *Selvi Boylum Al Yazmalım*'ı incelerken kitaptan ziyade filmi temel aldık. Bunun nedeni filmin hikâyede anlatılan fikri daha belirgin ve daha etkili bir şekilde ortaya koyabilmiş olmasıdır (Künüçen 2008). Film ile roman arasında bazı küçük farklar da vardır (Çetin 1989-1990).

Madame Bovary'de romaneskin ironisi

Flaubert, romantiklerin öngördüğü amacın tersine bir amaçla romanesk kavramları ironik bir biçimde sergiler, yani kurgusal gerçeğin ikna gücünü artırmak değil aksine dibini oyarak onun içinde bir gerçeküstülük elde etmeyi amaçlamaktadır. İroni yoluyla romanesk biçimlerinin eleştirisini üstü kapalı olarak yapmaktadır. Bu eleştiri tekniği, Flaubert'in yapıtlarında önemli bir rol oynar. Flaubert'den önce, Voltaire, Diderot ve Montesquieu, toplumun gelenek ve kurumlarını eleştirmek için bu metodu kullanmışlardır (Boyacıoğlu, 63). Fakat Flaubert, genel olarak bu tekniği, geleneksel romanın romanesk biçimlerini ve kurallarını eleştirmek için kullanmıştır. Bu ironi tekniğini anlayabilmek için *Madame Bovary* romanının içeriğine kısaca göz atmak yararlı olacaktır.

Madame Bovary'deki olay, 19. Yüzyılın ikinci yarısında gerçekleşir. Charles Bovary Tostes adlı küçük bir kasabada doktorluk yapmaktadır. Charles'in yükselme hırısı yoktur, idealist bir insan da değildir; bulunduğu durumdan mutlu olmasını bilen vasat bir insandır. Filmin başlarında Charles'in eşi henüz yeni ölmüştür. Charles, bir gün ayağı kırılan Rouault adlı zengin bir köylüyü tedavi için evine gider. Rouault'ın Emma adında genç bir kızı vardır. Charles, Rouault'ın tedavisi için evlerine birkaç kez uğrar. Bu gidiş gelişlerde Emma'yla aralarında duygusal bir yakınlık başlar. İlişkiyi ilk başlatan Emma'dır. Charles, Emma'ya büyük bir aşkla bağlanır. Tanışmalarının üzerinden fazla bir zaman geçmeden evlenirler. Mutluluk için Charles'a Emma'nın yanında olması yetmektedir. Daha fazla bir şey arzu etmemektir. Oysa Emma'nın evlilikten beklentileri tamamen farklıdır. Genç kızken okuduğu romantik eserlerin etkisinde kalan Emma, heyecanlı, tutkulu ve hareketli bir hayat arzulamaktadır. Oysa evlenince karşılaştığı hayat oldukça sıkıcı ve tekdüzedir. Bu, Emma'yı hayal kırıklığına uğratar. Hayat, hiç de kitaplarda anlatıldığı gibi değildir. Böylece Madame Bovary kocasından soğumaya başlar, gittikçe yabancılaşır. Evliliğin onu mutlu eden hiçbir yanı yoktur. İlgi alanlarından hiç biri kocasıyla uyuşmamaktadır. Madame Bovary, resim yapmakta ve piyano çalmaktadır. Oysa Charles, bütün bu yaptıklarından dolayı ona ancak hayranlık duyabilmektedir. Charles, bütün gün çalışmakta, eve geç gelmekte, gelince de yorgunluktan hemen uyumaktadır. Çok zaman geçmeden, evliliklerindeki her şey sıradanlaşır bir alışkanlık haline dönüşür.

O sıralar Bovary çifti, Vaubyessard'da bir baloya davet edilir. Karı koca, baloya giderler. Balo, bir şatoda düzenlenmektedir. Bu baloda gördükleri Madame Bovary'nin hayatını önemli ölçüde etkiler. Gördüğü lüks, zenginlik, nezaket, ihtişam tam da kitaplarda okuduğu gibidir. Madame Bovary, baloda her şeyi en derinine kadar inceler, balodaki şatafatlı, göz kamaştırıcı yaşam, Madame Bovary'nin hayatında belirleyici bir rol oynayacaktır. Tostes'a dönünce her şey eski haline döner. Fakat balodakilerin hayatlarını gören ve sürekli onları düşleyen Madame Bovary için hayat daha çekilmez bir hal alır. Hayatın sıradanlığı ve her şeyin her zaman aynı seyirde devam etmesi onu boğmaya başlar. Müziği, resmi bırakır. Charles ile evlendiğine çoktan pişman olmuştur. Artık hiçbir şeyden zevk almaz hale gelir.

Charles, karısının durumuna oldukça üzülür, çareyi daha büyük bir kent olan Yonville'e taşınmakta bulur. Kendisi için oldukça zor ve külfetli olan bu işi, karısına hava değişikliği iyi gelir düşüncesiyle hiç tereddüt etmeden gerçekleştirir. Çift, Yonville'e taşınır. Bu sırada Madame Bovary hamiledir. Yonville'de çift kapılı bir eve taşınırlar. Yemeklerini genelde Lion d'or adında bir handa yemektirler. Handa Leon Dupuis adında, noterin yanında yazmanlık yapan genç bir adam da kalmaktadır. Mösyö Leon edebiyattan, müzikten, sanattan, resimden anlayan kibar biridir. Madame Bovary ile sık sık sohbet ederler ve kısa bir süre sonra aynı zevkleri paylaştıklarını fark ederler. Bovary'ler yeni evlerine yerleşirler, Charles'ın henüz pek bir müşterisi yoktur, sürekli evde oturmakta, bundan da canı sıkılmaktadır. Bu sıra bir kızları olur. Madame Bovary kızına baloda kulağına çalınan Berthe ismini koyar. Bebeği sütanneyi verirler. Bir gün Madame Bovary sütanneye doğru kızını görmek için yola çıktığı sırada Leon'la karşılaşır. Ondan kendisine eşlik etmesini ister, birlikte sütanneye giderler. Bu yolculuk esnasında Madame Bovary Mösyö Leon'un temiz ve güzel elbiselerinden, kibar ve zarif tavırlarından, duygusal yapısından iyice etkilenir. Akşam yemeklerinde Leon ile Yonville'in eczacısı Mösyö Homais'de bulunmaktadır. Yemeklerden sonra Homais ve Charles oyun oynarken, Leon ile Madame Bovary edebiyata ve sanata dair sohbetlerine devam ederler. Leon, Madame Bovary'ye kısık sesle şiirler okur. Çok geçmeden, Leon, Madame Bovary'yi tutkulu bir biçimde arzulamaya başlar, fakat ona duygularını açamaz. Madame Bovary'de Leon'a âşık olmuştur, fakat başlarda bundan dolayı büyük pişmanlık duyar. Kendisini kocasına ve kızına adar. Kocasını sevmek için kendini zorlar. İçindeki fırtınaları bastırmaya çalışır. Ruhunu ferahlatmak için derdini bir papaza anlatmaya karar verir, gittiği papaz onu dinlemez bile. Papaza göre bir derdi olması için hiçbir sebep yoktur.

Madame Bovary'ye duyduğu aşkın karşılığını alamayan Leon, Yonville hayatından sıkılır ve Paris'e gitmeye karar verir ve herkesle vedalaşarak ayrılır. Madame Bovary, hiçbir şey yapmayarak onun kaçıp gitmesine izin verdiği için büyük pişmanlık duyar. Mutsuz, sıkıcı günler yaşamaya başlar. Mösyö L'heureux kumaş satıcısı, zengin bir tüccardır. Sık sık Madame Bovary'e gelir ve ona bir şeyler satmaya çalışır. Yaşadığı hayattan iyice sıkılan Madame Bovary, başlarda direndiği L'heureux'ye borçlanmaya başlar. Yeni giysiler, kitaplar satın alır. Ne yaparsa yapsın, içindeki boşluğu doldurmayı başaramaz. Bir gün Charles'ın muayenehanesine otuzlu yaşlarında, oldukça çapkın bir adam olan Rodolphe Boulanger gelir. Boulanger, doktorun karısını görür görmez ondan çok etkilenir. Onu elde etme arzusu duyar, nasılsa sonrasında bir şekilde ondan kurtulacaktır. Emma'nın güzelliği ve zarifliği Mösyö Rodolphe'u oldukça etkilemiştir. Hemen planlarını yapar. Yonville'de yapılan şenlikte onunla gezer, ona duygulu ve baştan çıkartıcı sözler söyler. Leon'u elinden kaçırdığı için pişmanlık duyan Emma, Rodophe'un romantik, coşkulu ve arzu dolu sözlerine fazla dayanamaz.

Bir gün Boulanger Charles'ın evine gelir ve Charles'dan karısını atlı gezintilere çıkarmak için izin alır. Emma, başta kararsız kalsa da sonra kabul eder. Birlikte atlara binerek

kırlara çıkarlar. Rodolphe tutkulu, romantik, aşk dolu sözlerini sürdürerek, Madame Bovary'yi tam olarak elde eder. Madame Bovary'nin hissettiği ise tam olarak bir aşktır. Bir yandan da çektiklerinden dolayı intikam almaktadır. Altı ay boyunca oldukça tutkulu bir birliktelik yaşarlar. Madame Bovary, bu süreçten sonra bir pişmanlık duyar, ailesine döner. Kızıyla ve kocasıyla ilgilenmeye başlar. Rodolphe ile olan randevularına gitmez. Kocasını sevebilmek için Mösyö Homais'nin çarpık bacaklı birini Charles'a tedavi ettirme projesine destek verir. Charles, bunu başarıyla gerçekleştirirse ünlü bir doktor olacaktır. Bu da Madame Bovary'nin kocasını sevmesi için yeterli bir neden olacaktır. Charles'ı ameliyatı yapmaya ikna ederler.

Charles pek çok kitap getirtir, hepsini okur ve inceler. Ameliyat, kalabalık bir alanda gerçekleşir. İlk önce her şey yolunda gider. Ameliyat kısa sürer, hasta hiç ağrı duymaz. Madame Bovary kocasına ısınır, onu sevmeye başlar. Fakat beş gün sonra her şey kötüye gitmeye başlar. Hastanın ayağı su toplar ve şişer. Charles ne yaparsa yapsın hastaya faydası dokunmaz. Başka bir doktor çağırırlar ve gelen doktor hastanın bacağını kesmekten başka çare olmayacağını söyler. Charles ve Homais'yi azarlar. Hastanın ayağını kesilir. Charles, kötü bir ün edineceği için endişelenmeye başlar. Madame Bovary ise kocasına nefret duymaya başlar. Onu değersiz, başarısız ve acınacak biri olarak görmektedir. Böylece tekrar Rodolphe'un kollarına atılır ve L'heureux'ye iyice borçlanır. Rodolphe'a sürekli hediyeler alır. Emma, Rodolphe'u kaçma planları yapmaya zorlar ve birlikte kaçma planı yaparlar. Rodolphe, sürekli kaçış gününü erteler. Kaçmak için kararlaştıkları günün akşamında da bir mektup yazarak onu terk eder.

Emma, yataklara düşer ve nöbetler geçirmeye başlar. Uzun bir süre boyunca yatakta kalır. Charles onunla ilgilenmekten hastalarına vakit ayıramaz duruma gelir. Mösyö L'heureux ise Emma'nın hastalığından faydalanarak borcu kabartır. Charles'a yeni senetler imzalatır. Emma, uzun bir süre sonra iyileşir, artık iyi ve dindar bir kadın gibi davranmaktadır. Herkese iyilik yapar. Charles, karısına iyi gelir düşüncesiyle onu Rouen'deki bir tiyatroya götürür. Orada Mösyö Leon ile karşılaşır. O günün akşamında Charles, hastaları olduğu için geri döner. Emma ise sonraki gün ki oyunu da izlemek için Rouen'de kalır.

Sonraki gün, Leon aşk ve tutku dolu sözcüklerle Madame Bovary'yi elde etmeyi çalışır. Daha önce Leon'u elinden kaçırdığı için büyük pişmanlık duyan Emma, ona fazla direnemez. Madame Bovary, daha sonra Yonville'e geri döner. Fakat bir süre sonra bir bahane bularak tekrardan Rouen'a gider ve orada Leon ile buluşur. Birlikte üç gün geçirirler. Sonrasında ise Emma, yalanlar söyleyerek düzenli bir şekilde Leon'la buluşmanın çaresini arar. O sıralarda L'heureux'a olan borç iyice kabarmıştır. Eve haciz memurları gelir. Madame Bovary, parayı bulmak için her yolu dener. İlk önce Leon'dan para ister, aldığı cevap hiç de ümit verici değildir. Sonra eski sevgilisi Rodolphe'a gider oradan da eli boş döner. Başvurabileceği herkese başvurur ve bir sonuç alamaz. Çaresizlik içinde dolaşmaya başlar, eczaneye gelir, daha önce nerde olduğu ve nasıl bir etki uyandırdığı kulağına çalınmış olan arsenikten alır ve içer. Eve gelir ölüm döşeğine yatar, acılar içinde kıvrılarak ölür.

Flaubert, Madame Bovary romanında önce romantik yapı bir kahraman yaratmış, sonra bu romantik karakterin gösterebileceği bütün maceraları yaşatmış, daha sonra bu romantik yapı, kahramanı ölüme kadar götürmüştür. Böylece Flaubert, romaneskin ironisi yapmıştır. Bu romanı yazarken Cervantes'den etkilenmiştir. Bu konuda Muharrem Şen şöyle der:“*Madame Bovary* ve *Don Kişot* arasında büyük bir benzerlik vardır. Bu benzerlik, tesadüfî değildir, zira Flaubert, *Don Kişot*'a olan hayranlığını gizleyememektedir” (Şen, 1987,16).

Pierre-Louis Rey'e göre “kendisine şatolarda vals yaptırılacak ve mehtap da şiirler okuyacak bir erkekle evlenmeyi düşleyen Emma Bovary, kendi tarzında *Don Kişot*'un hayalini tekrarlar”(Rey, 1992, 3). Flaubert, romanında Emma Bovary'nin gençliğinde okuduğu romanesk öğeler içeren romanları ironik biçimde tasvir etmektedir(Flaubert,1951,54-55).

Okuduğu şövalye romanlarının Donkişot'un ölümüne sebep olduğu gibi romantik romanların romanesk afyonu, Emma Bovary'i uyuşturmuş ve onu ölüme sürüklemiştir. Romaneskin kurbanı bu iki kahraman, romaneskin saçmalığını ve boş oluşunu anlayarak ölmüşlerdir.

Bu kahramanların vermek istediği mesaj, okuyucunun bu tür romanların etkisi altında kalmamasıdır. Geleneksel romanın romaneskini reddedip ironik biçimde eleştiren *Madame Bovary* ve *Don Kişot* modern romanın öncüleridir. Pierre-Louis Rey'e göre modern romanın tarihi, Cervantes'in *Don Kişot* 'uyla başlar (Rey,1992, 4).

Selvi Boylum Al Yazmalım 'ımda romantizmin iflası

Selvi Boylum Al Yazmalım 'daki olay bir kamyon şoförü olan İlyas'ın yük taşırken çamura saplandığı esnada Asya adındaki kızla karşılaşmasıyla başlar. İlyas, kamyonu bataklıktan çıkarmaya çalıştığı sırada, kamyonun altından orada dikilen birini görür. Ayaklarındaki botlardan tahminde bulunarak onu bir nine sanır. Daha sonra yüzünü görünce ondan çok etkilenir. Asya, bir al yazma takmaktadır. İlyas, uzunca bir süre ısrar ettikten sonra Asya'yı kamyonla evine bırakmaya ikna eder. Bir kez daha buluşmaları için de söz alır. Asya'nın huysuz, kızına sert davranan ve onu dışarıdakilerden saklamaya çalışan bir annesi vardır. Kızı dışarı çıkarken yanaklarına kara çalacak kadar onun üzerine düşmektedir. Asya, İlyas'a söz verdiği gibi buluşmaya gelmek için annesine bir yalan söyler ve yola çıkar. Fakat geç kalmıştır. İlyas bir müddet Asya'yı bekler, sözleştikleri saatte gelmeyince, evlerine gelir. Kamyonla evlerinin etrafında dolanır. Asya, annesi durumu anlayacak diye çok korkar, ama korktuğu olmaz. İlyas, bu esnada buluşmak için Asya'dan söz alarak kamyonuyla uzaklaşır. Üçüncü kez görüştüklerinde ikisi de birbirine âşık olmuştur. Fakat Asya'ya görücüler gelmektedir. Ailesi de Asya'yı, hiç ona bu gelenlere sormadan vermiştir. İlyas, bu duruma çok bozulur, fakat ikili artık birbirlerini delice âşıkırlar. İlyas, kamyonuyla Asya'nın evine dayandığında henüz dördüncü kez görüşüyorlardır. Fakat bu onların birlikte kaçmalarına engel olmaz.

İlyas, Asya'yı elinden tutar, kamyonu atar ve kaçıtır. Gidecekleri bir yerleri bile yoktur. İlk kez kamyonu birlikte olurlar. Sonraki gün İlyas, Asya'yı iş yerine götürür. Asya, orada ilk kez İlyas'ın eski sevgilisi Dilek'i görür. Arkadaşlarının da yardımıyla İlyas'a küçük bir ev kurarlar. Hemen düğün yapılır. Asya ve İlyas mutlu mesut yaşamaya başlarlar. Birbirlerini büyük bir aşkla seviyorlardır ve dert edecek hiçbir şeyleri yoktur.

Bir müddet sonra, Asya İlyas'a bir çocuk müjdesi verir. İlyas, sevinçten çılgına döner. Asya'nın doğum yaptığı gece İlyas, eve gelirken yolda kalan bir arabayı kamyonun arkasına bağlar ve çok tehlikeli bir geçitten geçirir. Eve geldiğinde Asya doğum yapmıştır. Çocuklarının adını Samet koyarlar. Evlerine bir kişi daha eklenince İlyas'ın sorumlulukları artar. Kendisini kamyon şoförlüğünden alıp tamir işine veren patronuna bir şey diyemez. Yaşadıkları güzel günler bir an ona yük gibi görünmeye başlar. Eşi ve çocuğu olmasa istediği gibi davranabileceğini düşünür. Bu düşünce onu farklı davranmaya iter. Eve geç ve içkili gelmeye başlar. Bazı akşamlar hiç gelmez. Karısıyla ve çocuğuyla ilgilenmez.

Asya endişelenmeye başlar. Etrafındakilerin de tavsiyesiyle kocası için ricacı olmaya kocasının patronuna gider. Bunu duyan İlyas, hemen patronun ofisine gelir. Karısının patronun ofisinden çıktığını görünce bunu gururuna yediremez ve Asya'ya bir tokat atar. Asya, eve döner. İlyas eve gelmez. Asya günlerce, İlyas'ın eve gelmesini bekler. Çocuğuyla bir başına kalmıştır ve geçimine yetecek kadar bile ne parası ne erzakı vardır. Oysa İlyas, eski sevgilisi olan ve kendisine âşık olan Dilek'te kalmaya başlamıştır. Bunu duyan Asya, Dilek'in evine

gider, kapıdan içeriye gözler ve duyduklarının doğru olduğunu görür. Koşarak eve gelir. Çocuğunu alır ve nereye gideceğini bilmeden yola koyulur. Dilek, evin önünde Asya'yı görmüştür ve bunu İlyas'a söyler. İlyas, eve gider ama evde kimseyi bulamaz.

Asya, yolun kenarında bekler. Gelen bir arabaya biner. Arabanın arkasında bir erkek oturmaktadır. Erkek, Asya'ya güven verir, soğuktan ağlayan çocuğu ısıtır ve susturur. Asya, arabadan iner, gidecek bir yeri yoktur. Çay ocağına gider, arabada karşılaştığı erkek oradadır. Cemşit ile ikinci kez orada karşılaşır. Cemşit, Asya'yı evine getirir, ona sıcak bir yuva sunar ve ondan hiçbir şey beklemez. Asya'yı ve oğlunu eve bırakır, sobayı yakar, yemeklerini verir ve kendisi evden çıkarak kapının önündeki kulübede kalır. Ertesi günün sabahında yolculuk esnasında soğuk alan Samet hastalanır. Cemşit, hemen bir doktor aramaya gider ve bir doktorla geri gelir. Doktor, Samet'i muayene eder ve bir hafta kadar evden bir yere ayrılmaması gerektiğini söyler. Asya, Samet'le birlikte birkaç gün daha Cemşit'in evinde kalır. Bu süre içinde Asya, Cemşit'e mesafeli davranır ve aralarındaki samimiyet dostluk ve iyilikten öteye geçmez. Yine de birlikte güzel vakit geçirirler.

Samet iyileşince Asya gitmek ister. Cemşit, onları yolcu etmek için bir araba durdurmaya yola çıkar, fakat bir araba bulamaz. Bu aslında kendi isteksizliğindedir. Çünkü Cemşit, Asya'ya âşık olmuş ve Asya ile oğlunu yıllar önce depremde kaybettiği ailesi yerine koymuştur. Bütün bunlar olurken İlyas, sürekli Asya'yı aramış, bulamamıştır. Asya, eve geri döner. Oysa o gelmeden İlyas, Dilek'le birlikte İstanbul'a gitmiştir. Asya yıkılır, Cemşit Asya'yı uzaktan gözlemektedir. Onun aradığı kişiyi bulamadığını anlayınca ona geri dönmeyi teklif eder. Onu kendi evine getirir ve ona bir iş bulur. Aralarındaki ilişki hala dostluk ve iyilikten öteye geçmemektedir. Her ne kadar Cemşit, Asya'ya âşık olsa da, Asya hala İlyas'ın yollarını gözlemektedir. Yine de Asya'nın içindeki Cemşit'e olan güven ve iyilik duygusu gün geçtikçe artmaktadır. Üçlü bir aile olurlar. Samet büyümüştür. Tek eksik Asya'nın İlyas'ı beklemekteki inatçılığıdır. Bu inat da yıllarca süren beklemenin ardından kırılır. Asya, Cemşit ile evlenir. Çok huzurlu bir aile ortamına kavuşurlar. Günleri huzur ve mutluluk dolu geçer. Asya'nın her ne kadar yüreğini coşkuyla titretecek bir tutkusu yoksa da, her gün bütün zamanını kaplayan sonsuz bir mutluluğu vardır. Bu mutluluk bir olayla bölünür.

Bir gün Cemşit hemen evlerinin yakınlarında kaza yapan bir adamı eve getirir. Adam sarhoştur ve bundan dolayı kaza yapmıştır. Eve getirildiğinde ise adamın İlyas olduğu ortaya çıkar. Asya, İlyas'ı evde ilk gördüğünde yıkılır. Cemşit de bütün olayı anlar, fakat bozuntuya vermez. İlyas, yaralı olduğundan dolayı o akşam onların evinde kalır. Asya ve İlyas'ın içindeki duygular depreşir. İlyas, Samet'i görünce pişmanlığı daha da çok katlanır. Asya'nın ise bütün dünyası alt üst olmuştur. İlyas o günden sonra sık sık eve gelmeye başlar, Samet'e oyuncaklar alır, kamyonla gezdirir, kalbini kazanır. Asya durumdan rahatsız olmaya başlar. Samet'i, İlyas'ın yanına göndermek istemez. İlyas, Samet'i kamyonuna bindirir. Asya, bunu görünce peşlerinden koşar. Oğlunu kaybetmekten korkar. Annelerinin arkalarından koştuğunu gören Samet, huysuzlanır, ağlamaya başlar ve babasını ister. İlyas, kamyonu durdurur. Olayları gören Cemşit, uzaklardan koşarak gelir. Dörtlü karşılaşır. Samet ağlayarak babasına, Cemşit'e koşar. Asya içinden tereddüt etse de, İlyas'ın yanından geçerek Cemşit'e gider. Bir başına kalan İlyas, pişmanlıklarla dolu bir halde kamyonuna atlar ve uzaklara doğru yola çıkar.

Asya, duygularıyla değil, aklıyla hareket etmiştir. İlyas'a değil de Cemşit'e gitmesi, bu romanda romantizmin ölümü göstermektedir.

Roman Kahramanları Madame Bovary ve Asya'nın Karakter Analizleri

Madame Bovary, doyumsuz bir karakterdir. Romantiktir, okuduğu aşk romanlarının etkisinde kalmış ve bütün dünyanın romanlarda anlatıldığı gibi olduğuna inanmıştır. Çevresinde romanda okuduğu kişileri, yerleri ve duyguları aramaktadır. Madame Bovary'nin

hayattan bütün anladığı tutku dolu aşk hikâyeleri, romantik akşamüzeriler, yağmur serpintileri, gölgeler, denizin dalgalarının kumsala fısıldadıkları, kalbin durağan olmayan ritmi, devasa tutkular, yürek çarpıntıları, bitmez tükenmek bilmeyen heyecanlar, sürekli kendini yenileyen zevkler, kılık değiştirerek canlı kalan arzular, duygu dolu şiirler, aşk dolu sözler, hayalî masallar, masal kahramanları, hayaller, rüyalar, bulutlardan akan muhteşem anlamlar, göllerde yüzen periler, şarkı söyleyen kuşlar, her zaman farklı bir heyecanın ifadesi olan çiçekler, değişik yerler, yükselip alçalan ruhun her teline değen müzik notaları, alabildiğine sonsuzluğa açılan neşeli şarkılar, akşam gezintileri, rüzgâr esintileri, yıldızlı geceler altında tutkulu titreyişler, değişen ışıklar, egzotik kıyafetler, zenginler, soylular, asiller, kibar ve züppe tipler, romantik âşıklar, bir anda yükselenler, şatafatlı yaşamlardır. Başka bir deyişle, Madame Bovary romantik olarak nitelendirilebilecek ne varsa hepsine sahiptir. Madame Bovary, romantik kahramanlar Octave'ın (Stendhal 1971) tutkusuna, Jean Valjean'ın (Hugo 2010) iyilik ve adaletine, Graziella'nın (Lamartine 2003) aşkına, Atala'nın (Chateaubriand 2002) dindarlığına, Carmen'in (Merimee 1997) cazibesine ve çekiciliğine, Aurelia'nın (Nerval 1994) hayalperestliğine ve düş ve yaşam arasında tereddütlerine, Heloise'ın (Rousseau 1944) duyarlılığına, Delphine'in (Staël 1851) özgürlüğüne, Armance'ın talihsizliğine sahiptir.

Madame Bovary, başarısızlığa uğramış mükemmel bir romantizm göstergesidir. Romantik yazarların eserlerinde övgüyle anlattıkları ne varsa, Madame Bovary'de hepsi ironiye dönüşmüştür. Madame Bovary, bir başına bütün romantizme anti tez olacak kadar güçlü bir karakterdir. Madame Bovary'nin intiharı, romantizmin ve bütün romantik yazarların yüceltiği romantik karakterlerin de ölümünün habercisidir. Madame Bovary "*Mal du Siècle(Asrın Hastalığı)*"in kurbanlarının en belirgin timsalidir. Öyle ki Bovarizm adında bir akımın doğmasına neden olmuştur (Seven, 2010).

Asya'nın da Madame Bovary gibi duygusal ve romantik bir karakteri vardır. Fakat onun duygusallığı gerçeklerle iç içedir. İçsel bir huzuru vardır. Az olanla mutlu olmasını bilmektedir. O da kitaplar okumakta, fakat okuduğu kitapların türünden tam olarak söz edilmemektedir. Asya, yeri geldiğinde giyimine kuşamına dikkat etmesini bilir. Çok güzeldir. Aşkın bütün kıvrımlarını bilmektedir ve aşkın gücünü de sezmektedir. Bir parça da şıpsевdidir. İlk kez gördüğü bir erkeğe âşık olacak ve hemen daha birkaç görüşmeden sonra onunla kaçabilecek kadar da romantiktir. Fakat onun romantizminde akla aykırı bir yan yoktur. Ne isteğini bilmekte, isteğini elde edince de mutlu olabilmektedir. Hiçbir uçarı isteği yoktur. İsteklerinin hepsi gerçekleşebilecek kadar yalındır. Mutluluğa varınca orda kalmasını bilen biridir, daha ötesi yoktur. Sevdiğinin aşkı, tek başına ona yetmektedir. Büyük arzuları, ihtirasları yoktur. Olabildiğince gururludur, sevdiğinin ihanetini bağışlamaz. Sadakati çok üst düzeydedir. Beklemesini bilen biridir. Kararlıdır, fedakârdır ve hoşgörülüdür. Kalbi, vicdanının emrindedir. Aşkı, bir mutluluk kaynağıdır. Kendisini felakete sürükleyebilecek şeylere asla yaklaşmamaktadır. Gerektiğinde aklını aşkının önüne geçirebilmektedir. Duyguların her şeyden ibaret olmadığını farkındadır. Gerçek algısı oldukça normaldir. Dünyayı asla kendi kurguladığı bir hayal dünyasına göre yargılamaz. Aşkın, yıkıcı doğasına teslim olmayan biridir. Doğru olanı ve olması gerekeni, heyecan uyandıran hayali düşlerden ayırabilmektedir. Bir Don Kişot değildir. Hayal dolu düşlerin aklını istila etmesine asla izin vermez. Bir bakıma Bovarizm akımına yapılmış içli ve güçlü bir reddiyedir.

Emma Bovary'nin Hayatına Giren Erkekler

Madame Bovary'nin hayatına tam üç erkek girer. Hiç birinde aradığını bulamaz. Zaman zaman mutluluğu yakalasa da, bu mutluluk hiçbir zaman kalıcı olmaz, (Bekiroğlu,

2011). Madame Bovary'nin hayatına giren ilk erkek kocası, Charles Bovary'dir. Charles Bovary, tutkuları olmayan yavan sıradan bir insandır. Ailesinin isteğine uyarak doktor olmuştur. Küçükken okulda yaşadığı anıya bakılırsa, oldukça saftır. Yükselme tutkusu yoktur. Edebiyat, resim, müzik gibi sanatın nerdeyse hiçbir dalından anlamaz. Madame Bovary'ye delice âşıktr. Fakat ne yapsa onu mutlu edememektedir. Madame Bovary'nin istediği ve aradığı onda yoktur. Esasında Madame Bovary'nin ne istediği, tam olarak belli bile değildir. Bir bakıma Madame Bovary, başlı başına bir doyumsuzluğun adıdır. Onun için Charles'ı hiç sevmeyiz, oysa onu ilk baştan çıkararak odur. Sonrasında ise Charles'ı acınacak biri olarak gören de odur. Hatta onu aldatarak ondan intikam alır. Oysa Charles'ın bütün istediği, Madame Bovary'yi mutlu edebilmektedir. Bunun için şehir değiştirir, karısını hiç kıskanmaz ve her şeyi göze alır. Oysa karısı yükselme arzusu olmayan, bir burjuva hayatı sürme fikrine yaklaşmayan, kendi sınıfında mutlu olan bu adamdan tiksinimektedir. O ise, karısını her durumda hoş görür. Onu öldüren de karısının ölümünün verdiği acıya daha fazla dayanamamasıdır.

Madame Bovary'nin hayatına giren ikinci erkek Leon Dupuis olur. Fakat Emma'nın ona teslim olması Rudolphe'dan sonra olacaktır. Leon, bir avukat kâtibidir. Genç ve yakışıklıdır. Romantik bir ruhu vardır. Şiirden, edebiyattan, resimden, müzikten haz alan biridir. Duygu doludur. Coşkulu bir ruhu vardır. Gençliğinin getirdiği bir çekingenlik vardır üzerinde. Giyimine ve kendine dikkat eden biridir. Madame Bovary onu ilk gördüğünde etkilenir. Onunla artık arka plana itmek zorunda kaldığı sanat ve edebiyat aşkını paylaşır. Kalbini gizli tutkulara dair, ilk kez onun için sorgular. İlk verdiği savaş, onun aşkına direnme savaşıdır. Leon, toydur ve pek atılgan biri değildir. Madame Bovary ise direnmeye henüz başlamıştır, onun için ilk başlarda direnmeyi başarır. Ta ki Leon'u kaybetmenin verdiği pişmanlık hissine kadar. Bu direniş ise Leon'a araya bir erkeğin daha girmesine mal olacaktır. Genç sevgili bir bakıma sırasını bekler, o sıralar daha da tecrübelenir ve Madame Bovary ile yaşadıkları onun hayatında sonsuz ve yüksek haz anıları olarak kalır.

Madame Bovary'nin hayatına giren üçüncü erkek, onu tam olarak ahlaksızlığa iten Rudolphe Boulanger'dir. Rudolphe, Emma'yı ilk gördüğü an teşhisi koyar ve onu elde etmeyi arzular. Emma, onun için bir gönül eğlendirme aracıdır. Onun güzelliğinden etkilenir. Rudolphe, otuzlu yaşlarında oldukça tecrübeli ve çapkın bir erkektir. Kadınların ruhundan çok iyi anlamaktadır. Emma'yı görür görmez, onun mutsuz olduğunu anlar ve onu elde etmenin çok da zor olmayacağına karar verir. Emma'nın aşka susamış olduğunu anlaması çok kolay olur. Onun amacı Emma'yı baştan çıkararak bir müddet onunla çeşitli hazlar yaşamak, sonra da ondan kurtulmaktır. Emma onun için pek çok kadından biridir. Her şey Rudolphe'un düşündüğü gibi olur. Emma'yı baştan çıkarması hiç zor olmaz. Romantik ve duygu dolu cümlelerle ona yaklaşır. Bütün etik değerlerini sarsar. Onu günaha razı eder. Emma'da böyle bir ikna edilmeyi uzun süredir bekliyordur. Sayısız sevgilisi olan bu adam, bunlara Emma'yı da ekler ve sonra da onun hayatından kaçırır gider. Oysa Emma her şeyin okuduğu romanlardaki gibi olacağı ve birlikte kaçacakları kanısındadır. Bunun böyle olmadığını öğrenmesi ona pahalıya patlar.

Asya'nın Hayatına Giren Erkekler

Asya'nın hayatına yalnızca iki erkek girer: İlyas ve Cemşit. Biri hesapsız aşkı, diğeri ise sevgiyi ve huzuru temsil eder. İlyas, hem bedenen hem ruhen kuvvetli birisidir. Kendi başına buyruktur ve kendine öz güveni tamdır. Etrafındaki insanlardan saygı görür, ayrıca kimse ona bulaşmak da istemez. Yaptığı şoförlük mesleği ruhuna da uygundur. Kamyonuyla birlikte uzun yolculuklara çıkmaktadır. Yetimler yurdunda büyümüş, belki bu yüzden kimseye minneti yoktur. Kendi kurallarını kendisi koyan, kendi kaderini kendi elinde tutan biridir. Yenilgiye tahammülü pek yoktur. Asi ve isyankâr bir ruh haline sahiptir. İstemese de bir romantiktir. Kendine hâkim olmasını bilmeyen biridir. Duygularını, düşüncelerini hemen

karşısındakilere yansıtmaktan kendini alıkoyamaz. Yakışıklı, çapkın ve havalı bir tip olması yüzünden İstanbullu diye çağrılır. Çapkınlığı biraz da mesleği icabıdır. Ne bir yere ne de bir kimseye bağlanır. Hayatını an an yaşar. Ne geleceği planlar, ne de bu yönde bir kaygı taşır. Özgürlüğü ve kendi başınlığı onun için vazgeçilmezdir. Kamyonuyla sonsuz vadilerde, ovalarda, dağlarda, yollarda bir başına yaptığı yolculuk hayatının esasıdır. Asya'ya âşık olması onun bütün hayatını değiştirir. Başta geçeceğini sandığı bu aşk, zamanla her şeyini kaplar. Asya için uzun yol sevdasını terk eder, tamamen ona bağlanır, onunla yerleşik hayata geçer. Fakat bu seveda, uzun sürmeyecektir, Gururu aşkını yenince, Asya'nın ona tattırdığı mutluluk uçup gidecektir. Zira böyle bir mutluluğun kıymetini bilip onu ebediyen sürdürebilecek kadar akli başında ve erdemli biri değildir. Bir talih kuşu gibi kafasına konan mutluluğu, uğursuz bir gölgeyi kovar gibi kovduğunu anladığında iş işten çoktan geçmiş olacaktır. Sonraki pişmanlıklarının ise ona yaşattığı vicdan azabından başka bir anlamı yoktur.

Asya'nın hayatına giren ikinci erkek, Cemşit'tir. Cemşit kırk yaşlarında, hayatın bütün güçlükleriyle karşılaşmış, ailesini depremde kaybetmiş vakur bir adamdır. Sakin bir yapısı vardır, çevresindekilerden saygı görür. Toplumda seçkin bir yeri vardır. Toplumsal kurallara uyan sorumluluk duygusuna sahip biridir. İşini bilen, yaşamayı en acı yönleriyle öğrenen biridir. Çektiği acılar, onu düşünceli olmaya itmiştir. Hayattan artık pek zevk almamaktadır. Hayatı tatsız tuzsuz bir alışkanlık olarak yaşamaktadır. Cesur biridir. Çok iyi bir insandır. Etrafındaki insanları mutlu kılabilmek için elinden geleni yapmaktadır. Kendine özgü bir ağırlığı vardır. Hayatta çektiği acılar, onu aynı zamanda çok güçlü biri kılmıştır. Yaşadıklarından sonra hayatta kalması bile onun için bir mucizedir. Oysa o bütün yaşadıklarına rağmen hayatta kalabilmesi yanında, iyi bir insan olmayı da başarmıştır. Belki de bu yüzden, karşısına mutlu olabilmek için bir fırsat daha çıkarılmıştır. Asya ve çocuğu, Cemşit'in kaybettiği her şeydir. Elindekinin ne anlama geldiğini bilen Cemşit, daha Asya'yı görür görmez her şeyi sezmiştir. Onun için, Asya'dan hiçbir karşılık beklemeden ona evini açacak, ona her türlü yardım edecek kadar merhametlidir. Yıllarca kendisini sevmeyen birinin kendisini sevmesini bekleyecek kadar da sabırlı ve hoş görüldür. Hatta başkasını seven biriyle evlenecek, kendisini sevmesini ümit edecek kadar da cesaretlidir. Bütün bu iyilikleri de tabi ki umduğuna ulaşmasını sağlayacaktır. İlyas'ın başına konan talih kuşu, artık Cemşit'tedir. İlyas'ın aksine, Cemşit bütün olanaklarıyla, kapısına gelen mutluluğu içerde tutmak için çaba göstermiştir. Başarmıştır zira onca harcadığı emek, boşa çıkmamıştır. Cemşit, mutlu olmasını ve mutlu etmesini bilen biridir. Bunun da çok büyük çaba gerektirdiğini bilir. Bu haliyle Charles, karakterinin tam anlamıyla anti tezi ve reddidir.

Emma Bovary'nin Başından Geçen Önemli Olaylar

Emma'nın başından geçen en önemli olay hiç şüphesiz evliliğidir. Bütün *Madame Bovary* romanı, bu evlilik çerçevesinde şekillenir. Emma, evlilikte hayalini kurduğu dünyayı bulamayan biridir. Daha doğru bir ifadeyle Emma, ne aradığını bilmeyen biridir. Sadece kitaplarda yazılanın karşısına çıkanla aynı olmadığını fark eder ve bütün hayatını okuduğu kitaplara göre kurgulayan bu kadın, gerçek hayatla romantik kitaplarda anlatılan hayat arasındaki boşluğu bir türlü kapatamaz. Emma, daha düğün günü ilk yenilgisini alır. Şamdanların altında evlenmeyi beklemektedir (Flaubert 2001, 38). Oysa bu pek yersiz bir beklentidir. Emma, düğünden umduğunu bulamadığı gibi, evliliğinden de bulamaz. Daha hemen evliliğinden sonraki günlerde, yabancılık duygusu çekmeye başlar. Ömrünün geri kalanını böyle geçirme düşüncesi, onu kahreder. Ona göre aşkın sonunda mutluluk olmalıdır, olmuyorsa aşk değildir (Flaubert 2001, 46). Bu düşünceye bakarak Charles'ı sevmediğini anlar. Kitaplarda okuduğu kadarıyla oldukça güzel bulduğu mutluluk, tutku gibi sözcüklerin

evliliğiyle anlam kazanmaması üzerine, bu sözcüklerin ne anlama geldiğini bulmaya çalışır (Flaubert 2001, 46). Aradığı özelliklerin hiç biri, Charles'da yoktur. Bir müddet, bu onu boğan evlilik hayatına alışmaya çalışır fakat başaramaz. Evlilik, onu sanattan da soğutur. Yonville'e doğru yola çıkmadan hemen önce evlilik çiçeğini ateşe atar. Bu bir anlamda evliliğin ona mutluluk getireceği ümidinden artık tamamen vazgeçtiği anlamına gelir. Ona göre tüm sorunları, evlendikten sonra başlamıştır (Flaubert 2001, 114). Oysa evlilik, sadece onun kafasında kurguladığı dünyanın hayali ve gerçekleşmeyecek bir dünya olduğunu ona fark ettirmeye yaramıştır. Evlilikle doğan hayal kırıklığını tamir etmek için Leon'a, Rudolphe'a, değişik hazlara sarılmış, L'heureux'dan değişik ve yeni onlarca şey almıştır. Fakat hiçbir şey de aradığı ruh tatminini ve daimi mutluluğu bulamamıştır. Her ne kadar bu duygudan kurtulmaya çalışsa da, her zaman her şey ona oldukça uzak ve yabancı görünmüştür. Emma, okuduğu eserlerin ona vaat ettiği dünyanın ihanetine uğramıştır. Evlilik hiç de öyle insanı ömür boyu bulutlar üzerinde yaşatacak, coşkun ve neşeli bir akış değildir. Emma içinde kurduğu dünyanın gerçek dünya ile verdiği savaşın kaybedeni ve kurbanıdır.

Emma için büyük önem arz eden ikinci olay, gittiği balodur. Bu balo, Emma için kitaplarda okuduklarının aslında bir yerlerde gerçekleştiği ve öyle bir hayatın var olduğu anlamına gelir. Balodaki her şey okuduğu kitaplardan fırlamış gibidir. Balo; ağaçlar, çiçekler arasında bir şatoda yapılmaktadır. Şatonun etrafından bir ırmak akmakta ve sisler arasından geçilerek şatoya varılmaktadır (Flaubert 2001, 56). Balodaki herkes, yüksek sınıflara ait soylu ve zengin insanlardır. Konukların hepsinin giyim kuşamında bir zarafet, bir incelik, bir soyluluk aynı zamanda da bir zenginlik belirtisi vardır. Emma'yı şatodaki her şey derinden etkiler. En çok etkilendiği şey ise bir zamanlar kraliçelere âşıklık etmiş yaşlı bir adamdır. Ona hayran gözlerle bakar (Flaubert 2001, 59). Onun için yüksek sınıflara ne kadar yaklaşmışsa bir insan, o kadar değerlidir. Emma, balo'da içtiği içkilerden bile etkilenir. Her şeyde daha önce hiç tatmadığı bir haz tadar. Oysa kocasına bunların hiç birini yakıştıramamaktadır. Onun dans etme isteğini bile gülünç bulur. Ona göre bir hekim, dans etmemelidir (Flaubert 2001, 59). Emma ise müziğin ritmine kendini bırakarak, kendinden geçercesine saatlerce dans eder. Bu yakışıklı, soylu, zengin insan topluluğu arasında kendisini sanki cennetteymiş gibi hisseder. Sanki ondan önceki hayatı, ona ait değildir. Balodaki her şey, onun uzun yıllardır aşına olduğu türden şeyler gibidir. Emma için o gün, hayatının en güzel günüdür (Chabrol 1991, 17.00). Öyle ki o gün, hiç bitmez. Emma'nın üzerine artık hiç silinmeyecek bir şey sinmiştir. O günü kendine milat edinir ve zamanı, o güne uzaklığına göre hesaplar (Flaubert 2001, 65). O günün hatırası, onun bütün ömrünü istila eder. O hatıradan her gün biraz daha uzaklaşmak onun için büyük bir işkencedir. O balo Emma'nın hayatında ne varsa içine çeken bir büyük oyuğa dönüşür (Flaubert 2001, 65). Emma'ya hayatta tek zevk veren şey, o balonun hatırasını düşlemektir. Emma, sonraki hayatında hep bu baloda gördüğü yaşama ulaşmak için çırpınır. Kocasını aldatmanın ilhamını bile balodan almıştır. Okuduğu kitaplardan alıntılanmış gerçekte yaşanan ve iliklerine kadar hissettiği o gece, Emma'nın hayatına karışan çağiltılı bir zehir ırmağına dönüşmüştür.

Emma Bovary'nin hayatının önemli bir etkeni olan üçüncü şey de, bu iki şeyle bağıntılı bir bakıma onların doğal sonucu olan, kocasına karşı kendisinde oluşan acıma ve nefret duygusudur. Kocasını hiç sevemez. Bunun en büyük nedeni kocasının yükselme hırsına sahip olmayışıdır. Charles, bir akşam karısına gündüz başka bir doktor tarafından hakarete uğradığını söyleyince, karısı çılgına döner. Charles için "ne acınası bir adam" (fr. Kitap, 69) der. Kendi yükselme hırsını tatmin edebilmek ve kendinin de taşıdığı Bovary adını herkese duyurabilmek için Charles'ı hiç bilmediği bir ameliyatı yapmaya iter. Charles başarısız olunca da, ondan iyice nefret eder ve intikam almak için eski sevgilisinin kollarına döner (Flaubert 2005, 221). Emma Bovary, Charles'ı uyuşuk, heyecansız ve ruhsuz bulur. Zaman zaman Charles'ı sevmeye çalışır. Fakat bunu hep Charles'ı kendi kurguladığı dünyaya sokarak

yapmayı dener. Charles'ın onun hayal dünyasına girmediğini daha doğrusu giremediğini de görünce ondan iyice soğur. Charles, onu ne kadar seviyor olursa olsun, bu aşk mantıklı ve ölçülü bir aşktır. Bu da Emma'nın aradığı, arzuladığı bir şey değildir. Emma'nın aşktan anladığı uçurumdur. Charles ise ayakları yere basan bir âşıktır. Emma, kocasını dans etmeye bile layık bulmaz. O, onun için duygusuz bir doktordur. Charles ile olan evliliğinin meyvesi olan ve onu bu nefret ettiği evliliğe tutsak kılan çocuğunu sırf bu yüzden hiç sevmez. Charles'dan, kendisine duyduğu sorgusuz sualsiz aşktan intikam almak için onu iki kere aldatır. Bu da yetmez, intihar ederek onu hem yalnız başına hem de hesapsız borçlarla baş başa bırakır.

Asya'nın Başından Geçen Önemli Olaylar

Asya'nın başından geçen en büyük olay ise hiç şüphesiz İlyas'la karşılaşmasıdır. O zamana kadar kendine hiçbir şey sorulmayan, bütün kararları ailesi tarafından alınan Asya, İlyas'ı kendi bulmuştur. Daha ilk görüşte içinden bir şeyler kopmuş ve henüz beşinci görüşmede İlyas'la kaçmıştır. İlyas, onun hayatını tamamen değiştirmiş, ona kendine ait kararlar verdirtmiş ve uygulamasına olanak tanımıştır. Asya, İlyas için her şeyi tehlikeye atmış, ailesine sırt çevirmiştir. Hayatında büyük bir kırılma noktası oluşturan İlyas ile mutlu günler de geçirmiştir. Düğünleri olabildiğince gösterişlidir. Evliliklerinin ilk günleri olağanüstü derecede mutluluk vericidir. Asya'nın, İlyas'ın akşamları işten dönmesini heyecanla bekleyişi bir ömür boyu sürdürülebileceği bir eylemdir. İlyas'la birlikte bir dünya kurmuş ve bu dünya her şeyiyle onun için sevimli hale gelmiştir. İlyas, onun için kendine ait bir başlangıcın ve kendine ait bir dünyanın habercisidir. Bu dünyanın mimarı da büyük oranda kendisidir. İlyas'la kurduğu bu mutluluk dolu yuvanın yıkılmaması için büyük çabalar gösterecek güçtedir. İlyas'ın onu aldatması ve eve gelmemesinden dolayı ona kızıp evi terk etse de, uzun yıllar ona sadık kalır ve onu arar. Oysa göçebe ve havai bir ruha sahip olan İlyas, Asya yokken hep başka bir kadınlardır ve gayet dolu bir hayat yaşamaktadır. Onun için İlyas, Asya için daimi bir istikamet olamaz.

Asya'nın hayatında belirleyici olan diğer bir olay, İlyas'tan olan oğlu Samet'tir. Samet doğunca Asya, bir genç kız olmaktan çıkarak bir anneye bürünür. O artık kendinden ziyade oğlunun bedeninin ve ruhunun huzuru için çabalamaktadır. Zira artık onların mutlulukları birdir. Samet, Asya için sorumluluktur, emektir, sevgidir ve düşüncedir. Samet'in doğumundan sonra, Asya olaylara en çok onun gözüyle bakar. Anne ile oğlun kaderleri de aynıdır. Asya, gençliğin getirdiği ataklıktan nasibini alan kalbinin uçarı heveslerine kul olmaz. Oğlunun masum kalbinin kendisi için en doğru pusula olduğunu bilir. Anne, oğlunu takip eder, çünkü oğlu onu mutluluğa taşıyacaktır. Öyle de olur. Zira bir çocuk kendisini bebekken terk eden adamı değil kendisine emek veren, kendisini yetiştiren adamı baba olarak bilir. Çocuk kalbi, kötüye meyletmez. Saftır, temizdir ve lekesizdir. Asya da, oğlunun temizlik ikliminde arınır, kendini kötü günleri geri getirecek yanlış kararlar almaktan alı koyar. Hepsi Samet'in, daha doğru bir ifadeyle Asya'nın Samet'e duyduğu sevginin sayesinde. Zira annenin çocuğuna olan sevgisi asla bir yanlış yola çıkmaz. Annenin mutluluğuna giden yolu en iyi çocuğu bilir. Asya için oğlu bir kurtuluş, bir ferahlamadır. Samet de Asya'yı mutlu edecek, onun her türlü dileğini yerine getirecek, onun ruhunu huzur ikliminde sabit kılacak adam Cemşit'i hediye eder.

Asya'nın hayatında ki üçüncü önemli olay da Cemşit'le karşılaşmasıdır. Asya, İlyas'la karşılaştığı gibi birden, ileride ne olacağını kestiremeden Cemşit ile karşılaşır. Cemşit onun karanlığa saplanmış olan ömrüne ışık olur. Asya, Cemşit'i ilk kez arabanın arkasında görür.

Nasıl kendisi iyi bir insansa, karşısındakinin de iyi bir insan olduğunu anlamakta gecikmez. Hele de Cemşit'in daha bebek olan Samet'i kucağına alarak ağlamasını durdurması Asya'ya daha da güven telkin eder. Çocuğuyla bir başına ortada kalınca hemen ona gider. Onun kötülük vermeyecek bir karaktere sahip olduğunu anlamıştır. Cemşit 'de onu hiçbir zaman yanıltmaz. Ona yatacak yer ve gıda malzemesi temin eder. Hiçbir zaman onun istekleri dışına çıkmaz ve hep bekler. Asya'ya her zaman hoş görüyle yaklaşır, Samet'i bir baba şefkatiyle sever ve büyütür. Asya'ya huzurun nasıl bir şey olduğunu hissettirecek bir yaşam sunar. Ona, kendisiyle birlikte yaşarsa ne kadar güzel bir ömür süreceğini gösterir. En önemlisi de, Samet'in nasıl güzel yetiştireceğini ve nasıl büyük, güzel bir adam edeceğini kanıtlar. Bütün bunlar Asya'nın Cemşit ile ebediyen birlikte olaması için yeterli sebeplerdir.

Bir aşk; iki kahraman, iki dünya

Emma Bovary bir çiftlik kızıdır. Annesini kaybetmiş, evlenene kadar babasıyla birlikte yaşamıştır. Babası, zengin bir köylüdür. Emma Bovary evlenince kafasında kurguladığı hayal dünyası gerçekleşecek diye, genç kızlığında hayatın basitliğine ve sıradanlığına fazla kafayı takmaz. Uzunca süren, gizliden gizliye romantik kitaplar okuduğu bir manastır yaşantısı geçirmiştir. Babası onunla ilgili alacağı kararlarda ona danışmaktadır. Charles'in kızıyla evlenme teklifini kızına sormadan kabul etmez. Kızını biraz başına buyruk biri olarak yetiştirir. Emma da, hem manastırda hem çiftlikte babasıyla geçirdiği günlerde gerçek dünyadan kopuk, kendi hayal dünyasında gezinen biridir. Bütün bu süre zarfında bir dünyaya mimarlık etmiştir. Daha sonra da bu dünyayı koruyabilmek ve gerçek dünya karşısında mağlubiyetini kabul etmemek adına intihar edecektir.

Asya'da, Emma gibi bir köy kızıdır. Fakat onun ailesi pek zengin değildir. Bir de pek sevdiği kardeşi vardır. Asya, Emma'nın aksine kendisiyle ilgili kararları kendisi vermez. Ailesi onu, ona bir şey sormadan görücü usulü evlendirmeye kalkar. Annesi kızı için en doğrusunu kendisi bildiği kanısındadır.

Emma ailesinin rızasıyla evlenir, babası Charles'in teklifini çok olumlu ve mantıklı bulur. Emma'nın evlenmesi herkesin mutabık kaldığı bir olaydır. Emma, Charles'la evlenerek ne bir kimseyi gücendirmiş ve düşman kazanmış ne de kimilerinde hoşnutsuzluğa neden olmuştur. Bu evlilikte kimse tarafından onaylanmayacak hiçbir şey yoktur. Emma-Charles evliliğinde her şey yolundadır. İkili evlenirken onların da başkalarının da kafasında hiçbir soru işareti oluşmaz. Emma, sıkıntının ilk işaretine düğünde rastlar.

Asya'da ise durum hiç de öyle değildir. Asya-İlyas ilişkisine ilk muhalefet çiftin kendi içlerinden gelir. Başlangıçta Asya, bir yandan 'İstanbul' diyerek İlyas'ı kendisine olanaksız görür, diğer yandan da ailesini düşünerek bu işin olmayacak bir şey olduğu kanısındadır. İlyas'ta da durum farklı değildir. O, o kadar yer gezdikten, o kadar sevgili edindikten sonra bir köyde bir al yazmalıya vurulacağına inanamaz, kendini böyle bir şey olmadığına ikna etmeye çalışır. Başaramaz. Onların ilişkilerinin mantıksız bulan sadece kendileri de değildir. Asya'nın annesi, İlyas'ın eski sevgilisi de bu ilişkinin amansız düşmanlarıdır. Asya-İlyas ilişkisi, hem kendi içinde hem de dışında bir sürü düşmana sahiptir. Herkes, onu doğmadan boğmak ve yok etmek ister. Hiç biri başaramaz. Her şeye ve herkese rağmen, aşkın sarmaşık doğası ikiliyi birbirine bağlar ve birbirleri için eski hayatlarından, eski alışkanlıklarından, eski aşinalardan tamamen vazgeçerler. Düğün, bu vazgeçişin ilk gecesidir.

Emma için hayal kırıklığının başlangıcı düğün gecesidir. Hayallerinde bir başına şekillendirdiği, her kıvrımına kendi biçim verdiği, bütün ayrıntılarını kendi duygularına göre bezediği kurgusal dünyayla, gerçek olan dünya ilk düğün gecesinde çarpışır. Emma şamdanlar altında, türlü danslar eşliğinde, romantik bir düğün arzu etmektedir. Oysa karşılaştığı

olabildiğince kaba bir burjuva ritüelinden başka bir şey değildir. İşte orası Emma'nın yenilgisinin ve yanılığının başladığı yerdir.

Emma'nın aksine Asya'nın düğünü, neredeyse mükemmel bir düğündür. Asya'nın eski sevgilisi dışında düğüne katılan herkes mutludur. Aşk, âşıkı da, diğer her şeyi de yenmiş, kendi kanunlarını herkese dinletmiştir.

Emma'da düğünle başlayan hayal kırıklığı evliliğin ilk günlerinde de devam eder. Bu günler Emma'nın kurgusal dünyası ile gerçek dünyanın kıran kırana savaştığı günlerdir. Emma, bu savaşta bazen seyirci, çoğunlukla ise kurgusal dünyanın safında yer alan bir savaşıdır. Düğün telaşesi bitip de Charles işine dönünce Emma evde kendisiyle, kurgusal ve gerçek dünyayla baş başa kalır. Kurguladığı dünya ile gerçek dünya arasındaki uçurumun büyüklüğünü fark ettikçe Emma'nın şaşkınlığı ve hayal kırıklığı artar. Emma, bu savaşta kaybeden safta yer aldığını, bu mağlubiyetin hayatına mal olabileceğini fark eder. Yine de saf değiştirmeyip sonuna kadar sonucu baştan belli bu savaşı kazanmak için çabalar. Çabaladıkça gerçek dünyaya yabancılaşır, ona olan nefreti artar, iki dünya arasına kalın duvarlar örer, derin hendekler açar. Evliliğinin ilk zamanların da Emma, yanılığının ve yenilginin tam olarak tadına varır ve acıyı iliklerine kadar hisseder.

Asya içinse durum tam tersidir. Asya-İlyas çifti, düğünle başlayan mutluluğu evliliğin ilk günlerinde de daha da artırarak devam ettirir. Kendilerine ait küçük ama mutluluk dolu bir yuva kurarlar. Asya, sabah İlyas'ı işe yolcu eder, akşama kadar gelmesini heyecanla bekler. Dikiş yapar, ev işleriyle uğraşır. Ne yaparsa yapsın onu mutlu eder. Hiçbir şeyden erinmez, usanmaz ve bıkmaz. İlyas, akşam eve gelince ev, bir mutluluk hazinesine dönüşür. İkisinin de o sıralar Allah'tan dileyebilecekleri başka hiçbir şey yoktur.

Emma, balo dönüşü araba da botlarını çıkararak Charles'ı küçümser. Kibarlığın ve inceliğin zirve yaptığı bu balodan sonra, kocasının kaba ve zarafetten uzak bu hareketi onda nefret duyguları uyandırır. Emma için botların çıkarılması, Charles'ın kabalığının ve ruhsuzluğunun bir simgesi olarak kalır. Emma, bu sayede onu balodakilerle kıyaslar ve eski hükmü perçinleşir.

Selvi Boylum Al Yazmalım'da aşağılanan kişi ise bizzat Asya'dır. İlyas, kamyonunu tamir ederken arabanın altından bir çift çamura bulanmış bot görür ve hiç bakmadan bekleyene 'nine' diye hitap eder. O botlar, ancak bir ninenin botları olabilir. Her ne kadar Asya'yı görünce İlyas yanıldığını anlasa da, çamurlu botlar yaşlılığın ve işe yaramazlığın simgesi olarak göze çarpar onda. Nihayetinde hikâyelerin kaybedenleri bittan dolayı hüküm veren bu iki karakterdir: Emma Bovary ve İlyas.

Emma Bovary için çocuk neredeyse hiç önem arz etmeyen bir nesnedir. Çocuğuna isim olarak kendi hayal dünyasında yaşattığı balo gecesinden kulağına çalınan bir isim olan Berthe'yi koyar. Çocuğu doğunca hemen sütanneye verir. Emma Bovary, çocuğunu bile kurgusal dünyasıyla ilişkilendirmeye çalışır. Onunla sevgiye dayalı bir ilişki kuramaz. Annelik duygusundan hiç haberi yoktur. Çocuğunu kurgusal dünya ve gerçek dünya arasındaki bu çarpışmada nereye yerleştireceğini bilmez. Onun için Berthe, yuvasız kalır. Ne aileye ne de Emma Bovary'ye bir katkısı olur. Çocuğun ailede hiçbir anlamı olmaz. Emma Bovary birkaç kez çocuğuyla ilişki kurmaya kalkar, fakat düşman kamptaki askerle dost olmaya çalışan biri gibi hep başarısız olur. Böyle olunca da çocuğundan soğur. Onu düşmanı olduğu o dünyanın bir casusu olarak görür. Berthe, onun için bir engel ve bir sorundur. Rodolphe'la kaçmak

istediğinde bir kızı olduğunu anımsamaz. Çocuğuna karşı en ufak bir sorumluluk duygusu taşımaz.

Asya'da ise çocuk esastır. Asya'nın çocuğu ilk önce Asya-İlyas çiftine mutluluk getirir. Evin neşe kaynağı, güzelliği olur. Ne zaman ki İlyas sorumluluk duygusunun ve artık eski hayatına dönememe kaygısının altında ezilmeye başlar işte o zaman huzur kaçar. Fakat Samet neyse, Asya'da odur. Asya kızdığı zaman çocuğunu kucağına alıp kaçar. Yağmur yağınca ona sarılır ve onu sakınır. Çocuk yalnız başına dışarıda kaldığı zaman onun için kaygılanır. Gelecek planlarını onun için yapar. Onun baba dediğini koca olarak tanır. Kalbini çocuğunun mabedi yapar. Annelik mesleğini bütün sırlarıyla icra eder. Onun için Samet, onu göğe bağlayan iptir. Asya, Emma Bovary'nin tutunamadığı, görmezden geldiği o ipe tutunur. Onun sayesinde de mutluluğu bulur. Berthe, Emma Bovary için hiçbir şeydir, düşmanı olduğu dünyaya ait bir dekordur. Asya içinse Samet her şeydir, vazgeçilmezdir, yaşama nedenidir.

Emma Bovary'yi yukarda belirttiğimiz gibi Charles'ı hiç sevmez. Onu her zaman küçümser ve ondan nefret eder. Charles, onun için düşman dünyanın umarsız cengâveridir. Oysa Charles'ın bütün çabası, Emma'yı mutlu etmeye çalışmaktır. Charles, onu çok büyük bir aşkla sever. Onun için her şeyi yapar; annesiyle kavga eder, şehir değiştirir, bir sürü borca girer, müşterilerinden vazgeçer, hatta ölür. Fakat ne yaparsa yapsın, ona yaranamaz. O, Emma'nın gözünde acımlası kaba ve düz bir adamdır. Emma romantik bir masal prensi arzular. Onun için bir şeyler yapmasına da gerek yoktur. Emma iyilik ve merhamet değil, haz ve heyecan peşindedir. Onun için kendisi için her türlü fedakârlıkta bulunan bu adama bir türlü ısınamaz. Hem onu hem kendini uçuruma sürükler. Onun için sevgi huzur veren, mutlu kılan bir şey değil; uçurumlarda ve zirvelerde gezinen başıboş bir tutku yahut heyecandır.

Asya'nın Charles'ı, Cemşit'tir. Charles'ın Emma için yaptıklarını Cemşit de Asya için yapar. Onu karşılık beklemezsizin evine alır, her türlü ihtiyacını karşılar. Ondandır ne bir şey bekler ne de bir şey ister. İsteklerini yerine getirir. Onun kalbinde başka bir erkek olduğunun farkında olmasına rağmen onu sever. Sevgisi hoşgörülü, sabırlı, sonsuz bir sevgidir. Asya, İlyas'ı beklerken, O da Asya'yı bekler. İlyas gelmez, Asya'nın kalbi hala İlyas'tayken Cemşit ile evlenir. Ona sevginin anlamını öğretir. Cemşit, Charles karakterinin olumlanmış halidir. Cemşit ve Charles arasındaki bu farklılık, Emma ve Asya'nın aşk anlayışındaki farklılığı da ortaya çıkarır.

Emma için aşk, bir fırtınadır, bir dağın ya zirvesi ya uçurumudur. Emma'nın aşkı, düzlük tanımaz. Onun aşktan anladığı, birlikte yağmurda ıslanmalar, güneş batışını seyir, tutku dolu sözler, güzel ve vurgulu bir ses tonuyla okunmuş aşk şiirleri, kibarlık, kalp sarsıntıları, gidiş-gelişler, en derin hazlar, delice coşkular ve gizli tutkulardır. Emma, aşkta emek aramaz. Ona duygusal gel-gitler yeter. Aradığı şey bir masal kahramanının, bir ortaçağ şövalyesinin aşkıdır. Emma, aşkta ne vefa ne de sadakat bekler. Önceliği heyecandır. Bir aşk Emma'yı ne kadar heyecandırıyor, o kadar büyük bir aşktır. Emma huzuru hiç tatmamıştır. Onun için delice coşkular, çılginca tutkular, kalp çarpıntıları ile sıkıcı hayat, bunaltıcı alışkanlıklar, tekdüze yaşamlardan başka bir yaşam biçimi yoktur. Onun kurguladığı dünya uçurumlardan ve zirvelerden ibarettir. Düz olan hiçbir şey sevimli gelmez Emma'ya. Emma düzlüğün sükûnetinden kaybetmenin ıstırabını yaşamayı tercih eder. Emma kafasında kurguladığı bu tarz bir aşk düşüncesini saplantı haline getirir. Hiçbir şekilde ondan kendini kurtaramaz. Çocuğu bile ona hayata farklı bir şekilde baktırtmayı başaramaz. Emma'nın gözü çocuğun görmediği gibi kendisi için her türlü fedakârlıkta bulunan kocasını da görmez. Emma için fedakârlık olmasa da olur olan bir meziyettir. Emma soylu, zengin, yukarı tabaka insanın aşkından ister. Âşıkları olan saray kadınlarına heves eder. Her gün duygularının tamamıyla tatmin edilmesini ister. Emma, hep âşik olduğunu sanır, hepsinde de yanılır. Çünkü aradığı aşk hayali bir aşktır. O içinde gözyaşı olmayan aşka anlam veremez. O, aşkın ansızın büyük

gürültüler, ışıklar, şimşekler eşliğinde geleceğine inanır. Onun için aşk her yüreği uçuruma sürükleyen bir gök kasırgasıdır (Flaubert 2001, 105). Hayatı an be an yaşayan insanlara gıpta ile bakar. Emma kurgusal dünyasını böyle hayali bir aşk anlayışının üzerine bina eder. Bu dünyayı korumak için de kendini feda eder. Onun için aşktan başka ve aşktan güçlü hiçbir dayanak yoktur. Bütün dramların kadın kahramanı odur (Flaubert 2005, 321).

Asya'nın aşkı Madame Bovary aşkı kadar heyecanlı ve fırtınalıdır. Fakat arada çok önemli farklar vardır. Asya'nın aşkı her zaman düzlüğü, yamacı gözetir. Hiçbir zaman uçurum sevdasına kapılmaz. Asya, nerde duracağını bilir. Ruhunun tatminsizlik dehlizinin sevimli çağrılarına orali olmaz bile. Aşkın iki ögesi, onu mutlu etmeye yeter. Ötesini arzulamaz. Sevdiği adamı mutlu olmak, huzuru bulmak için sever. Huzuru bulunca da neyi elde ettiğinin farkındadır. Her şeyin kıymetini bilir. Aşkı, bir lütf olarak görür. Onu mutluluk yolunda köprü yapar. Aşka olan saygısı, sevgisi kendisine sağladığı mutluluktur. Aşkı amaç değil, araç edinir. Kalp çarpıntılarının, dipsiz heyecanların, sonsuz coşkuların, çağılması kalbi şenlik yerine çeviren şanlı ırmakların insanı daimi mutluluğa getirmeyeceğinin farkındadır. Asya sevginin en önemli unsurunun güven olduğunu fark eder. Sevdiği erkeğe ilk önce güven duyar. Güven yoksa aşk da yoktur onun için. Ne zaman ki İlyas kendisine tokat atar, ne zaman ki İlyas'ı başka bir kadınla görür, o zaman Asya bu aşkın onu sonsuza taşımayacağını fark eder. O noktada aşkı düşüşe geçer. Kalbindeki çağılmanın amansız davetlerine kulak tıkar. Kaybettiği güven duygusunu arar. O duyguyu da Cemşit'te bulur. Onun için daha ilk görüşmede ısınır ona. Asya için aşkın olmazsa olmazı iyilik ve güvendir. Sevilecek adam masal kahramanı, atlı şövalye değildir; dışarıda kaldığında onu eve alandır, Samet'e doktor getirendir, onların rahatlıklarını sağlamak için her şeyi yapandır, başkasını sevdiğini bildiği halde yıllarca ona emek verendir, hiçbir şey demeden onun kendisini sevmesini bekleyendir. Asya Cemşit'in insanlığına, sıcaklığına, güven vermesine bakarak onu benimser. Cemşit'in yanında mazi düzenir, acı ve tatlı olaylar birer birer hatıraya dönüşür (Yılmaz 1978, 01:01). Asya, bundan mustarip olmaz, çünkü bu, huzura doğru yapılan bir yolculuktur. Gök gürültüsünü, yağmuru, fırtınayı, sığağı, kurağı, kasırgayı değil; Asya yumuşak bir meltemin süslediği daimi bir baharı seçer. Emma Bovary'nin ters istikametinde gider. Sevgiyi iyilikle bağdaştırır. Asya'nın iç sesi şöyle tarif eder sevgiyi:

“ Mutluluk bu muydu, mutluluk neydi ben bilmezdim. O vardı bir zamanlar... Onu sevmiştim. Sevgi o muydu? Sevgi neydi? Coşkun akan dere... Sonbahar rüzgârıyla ürperen yapraklar... Cama vurup dağılan yağmur damlaları... Bir yürek çarpıntısı... Sonunda coşkun akan dere durulur. Yapraklar kurur dökülür... Yağmur diner, güneş çıkardı... Sevgi neydi? Sevgi sahip çıkan, dost, sıcak insan eli, insan emeğiymi? Sevgi iyilikti, sevgi emekti...” (Yılmaz 1978, 01.04)

Sonuç

Her ne kadar farklı zamanlarda ve farklı kültürlerde ortaya çıkmış olsalar da, *Madame Bovary*'de *Selvi Boylum Al Yazmalım*'da aynı mesajı taşır. Flaubert, kahramanını olumsuzlayarak mesajını verir. Aytmatov ise olumlu olarak mesajını verir. Emma Bovary'nin intiharıyla verdiği mesajı, Asya doğru erkeği seçimiyle verir. İki eser de romantizmin hesapsız ve ölçsüz duygusallığına yapılmış bir eleştiridir. Emma Bovary, romantik yazarlardan edindiği birikimlerle inşa ettiği dünyasından bir türlü çıkamadığı için intihar eder. Böylece onunla birlikte bütün o beslediği romantik dünya da iflas eder. Asya ise romantik ve hayali dünyaya sırt çevirerek emeği, insanlığı, dostluğu seçerek, bir anlık heveslere kapılmayarak kurtarır kendini. İki kahramanın yollarının ayrıldığı yer de orasıdır. Emma Bovary, aldığı zehre

panzehir üretemez ve ölür. Asya ise çocuğunun da yardımıyla aklın ve sağduyunun ardından giderek romantizmin zehirli oklarından sakınır. Her iki hikâyenin en birinci kaybedeni romantizm ve onun savunduğu dünyanın değerleridir.

KAYNAKÇA

- ARMAN Angelika, *İmge Kavramının Sorunsalı Üzerine, Flaubert ve Kafka- "Bovarizm" ve "Kafkaesklik" Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* (2002).
- BEKİROĞLU Nazan, *Aşk ve ahlâk arasında Madam Bovary*, Zaman Gazetesi, 2011.
- BERK İlhan, *Fransız Şiir Antolojisi*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2001.
- BOYACIOĞLU, Fuat La Problématique romanesque chez André Gide (André Gide'de Romanesk Sorunsallığı), Konya, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998, (Basılmamış Doktora Tezi).
- CHABROL Claude, *Madame Bovary*, Box Office, 1991.
- CHATEAUBRIAND François, *Atala-Rene*, Ark Kitapları, İstanbul 2002.
- FLAUBERT Gustave, *Madame Bovary*, Can Yayınları, İstanbul 2001.
- FLAUBERT Gustave, *Madame Bovary*, Gutenberg Ebook, 2005. *Gilgamiş Destanı*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2007.
- GOETHE Wolfgang Johann, *Genç Werther'in Acıları*, Can Yayınları, İstanbul 2009.
- GÖKER Cemil, *Fransa'da Edebiyat Akımları*, Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Basımevi, Ankara 1982.
- HOMEROS, *İlyada*, Can Yayınları, İstanbul, 2012.
- HUGO Victor, *Sefiller*, Antik Yayınları, İstanbul, 2010.
- KABAHASANOĞLU Vahap, *Batı Edebiyatı Antolojisi*, Toker Yayınları, İstanbul 1987.
- KORKMAZ Ramazan, *Aytmatov Anlatılarında Aşkın Eriştirici ve Dönüştürücü Gücü*, Bilig 2008.
- LAMARTİNE Alphonse de, *Graziella*, Timaş Yayınları, İstanbul 2003.
- MERİMEE Prosper, *Carmen*, Oda Yayınları, İstanbul 1997.
- REY PIERRE -Louis, *Le Roman*, Paris, Hachette Yayınları, 1992.
- ROUSSEAU Jean Jack, *Julie Yahut Yeni Heloise*, MEB, İstanbul 1943.
- ŞEN Muharrem, "Romanesk'e karşı bir roman: Madame Bovary in S.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi, Sayı: 4, Konya, 1987.
- SEVEN Emine Nurcan, *A La Recherche du "Bovarysme" à travers Les Oeuvres, "Madame Bovary" de Gustave Flaubert et "Kumru et Kumru" de Tahsin Yücel*, Selçuk Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2010.
- STAEL Madame de, *Delphine*, Droz, Cenevre, 1987.
- STENDHAL Henri Beyle, *Armance*, Halk El Neşriyat, İstanbul 1971.
- YILMAZ Atıf, *Selvi Boylum Al Yazmalım*, Yeşilçam Film, 1978.